

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

L' ÚLTIMA CONSULTA

«
ó no lo está! »

CRÓNICA

L'estiu s'hauria de allargar y ab l'estiu l'escandala del Sr. Boladeres en las sevas possessions de Conca-bella, perque la ciutat de Barcelona pogués disfrutar el més temps possible las ventatjas de tenir un arcalde, qual nombrament no estigués refrendat pel ministre de la Governació.

No per lo que ha fet el Sr. Marial, que ja es alguna cosa, sino per lo que podria fer si 's convertís en efectiva la seva situació de arcalde interí, fora de desitjar que li donguessin temps y vímets, qu'ell ja s'encarregaria de quedar com un home, posant en marxa las sevas democráticas iniciativas.

L'altre día vaig sentir á un senyor de la crosta d'abaix, queixarse d'ell amargament.

—¡Quín escándoll!—refunfunyava.
—Ha arribat de Roma 'l cardenal Cassanyas, després de haver pres part en el Cónclave que ha dotat al mon cristiá de un nou Pontífice. Totas las autoritats, desde 'l Capítá general fins al polissón Memento, se varen fer l'honor de anarlo á rebre á l'estació y besarli l'anell: totas hi acudiren menos una, l'arcalde Marial... Ja 's coneix qu'es un republicano, un descregut, un impiol...

Verdaderament, l'arcalde republicá, segons per qui, va cometre casi un atentat, no posantse la roba de las festas y aquell gros brillant que llueix á la petxera de la camisa, las nits de hivern quan va al Liceo, per acudir á l'estació á fer el *rend-vu* al Eminentíssim. Segons qu'hauria vist ab gu-t que se li hagués ajoneilat als pens, implorant la seva benedicció, quedant de aquesta feta convertit en arcalde benehit ó *beneyt*, com molts altres que de Real ordre han empunyat la vara.

Pero 'l Sr. Marial va renunciar á tal honor, ell se sabrá per que; mes jo crech endavinarho.

No he tingut temps de preguntarli, perque ab el desempeñy de un càrrech tan espinós viu molt atrafegat, y no es del cas anar á distreure'l ab cosas que no tenen importancia; pero casi m'atreviria á assegurar, que á l'hora mateixa en que l'Eminentíssim posava sos sagrats pens en la capital de la seva diócesis, l'arcalde de Barcelona estava ocupat perfeccionant l'obra benéfica de la *Gota de Llet*, que de una manera improvisada va establir, tant bon punt va pendre possessió del càrrech.

No era, donchs, del cas, que per un acte de mera ostentació, descuidés un'obra caritativa de tanta importancia. Sigán las que 's vulgan las ideas religiosas que particularment professi l'arcalde de Barcelona, procedí més com á cristiá no assistiat á la recepció del purpurat, que fenthi acte de presència. Aixís ho reconeixerán las pobres mares de familia que pera la conservació de la vida dels seus fills, han trobat una verdadera Providencia en el biberón municipal.

No sé fins á quin punt, l'Eminentíssim que al

venir de Roma, s'haurá trobat ab aquesta novetat, estarà disposat á protegírla y ampararla.

Els meus duptes naixen de que la nova institució, essencialment municipal, no s'haja posat baix l'amparo y protecció de cap sant del cel, ni de cap verge, com Sant Mamed ó la Verge de la Llet, que pel cas semblavan fets expresos. Tampoch s'ha confiat el servey dels biberons á cap comunitat religiosa. Ni menos s'estirilisa la llet pels procediments de la liturgia, ni se 'ls neteja y purifica ab aygua beneyta.

Y no es aixó lo més grave, sino que á las mares pobres que 'ls utilisan, ningú 's cuida de preguntals'hi si van á missa ó si han complert ab la parroquia.

Totas aquestas condicions de la nova institució *láctea* y *laica* al mateix temps, presumo que no poden ser molt del agrado dels qu'en nom de una religió que conta en els seus llibres sagrats páginas tan edificantes com la *Parábola del Samaritá*, pretenen exercir el monopoli exclussiu de la beneficencia, y ab ell el domini dels cossos y de las ánimas dels que necessitan els auxilis del amor al próxim: un amor que deixa de serho, quan no es completament desinteressat.

Pero ab l'apoyo ó sense l'apoyo del Eminentíssim, la benéfica institució creada á Barcelona per un arcalde republicá, prosperará ennoblida ab l'agrahiment de las mares pobres. Las miradas carinyosas donadas als seus fills ben nutrits, salvats de una mort prematura, arriban més fácilment al cel, que las oracions de costúm, rutinariament barbotejadas.

El Sr. Marial, digne individu de la Junta Directiva dels *Amichs dels Pobres*, sabia alguna cosa de la mortalitat crescuda que la falta de alimentació láctea produhia entre las criaturas de las classes jornaleras. Ve sostenint aquella associació, desde fa molts anys, unas seixanta didas, que no son ni la décima part de las que 's necessitan. Pero 'ls seus recursos no arriban á més, pera subvenir á n'aquesta atenció especial.

S'estableix entre 'ls solicitants un torn rigurós, que no s'altera per cap recomenació per alta y poderosa que siga, puig en alterarla hi aniria la vida de una criatura. Donchs bé,

quan se proveheix una vacant y s'acut al torn, resulta que quatre, cinch y devegadas fins á set criaturas, s'han mort esperant l'ansiat mugró.

Aixó passa en una ciutat opulent y que blasona de civilisada. Si las agrors d'odi just que han d'engendrarse en la fel dels pares proletaris, al veure morir de fam als seus fillets, cayguessen tot d'una sobre Barcelona, l'ofegarían.

Vegis, donchs, fins á quin punt, no sols baix son aspecte benéfic, sino també en lo relatiu á sa trascendencia social, hi ha qu' encomiar l'obra de la *Gota de Llet*, establerta per l'arcalde republicá.

* * *

Y es del cas consignar que si ab tanta rapidés y ab tant desembrás l'ha portada á terme, se deu á haver obrat per son propi compte, sense buscar an-

LA SUSPENSIÓ DE 'N CAMBÓ

—¡Pobre xicot! ¡Penjat!
—¡Y per la llengua!

xilis agens, que las més de las vegadas se converteixen en destorps irreductibles.

Aquí està sino la Junta *La Caridad*. La conjura regionalista-ultramontana que aspirava á monopolisarla, va donarli'l cop de gracia en el precís moment en que 's disposava á funcionar, encaminant sos primers propòsits á la extinció de la vergonyosa plaga de la mendicitat. Aquells senyors, previa una reunió celebrada en el Palau episcopal, van presentar la seva dimissió. Algú dels dimittents no havia assistit may á cap junta: son primer acte fou el de dimitir, ab la santa y cristiana idea de desbarbar, sembrant la desconfiansa y'l rezel entre molts de las personas que haurían pogut afavorir á *La Caridad* al els seus subsidis.

Y es que parteixen de la base anticristiana de que la caritat ha de ser pura y exclusivament catòlica. La caritat humana no la concebeixen.

Desde llavoras s' han fet esforços de tota mena pera conseguir la reorganisió de la indicada Junta. S' ha arribat al punt de oferir la provisió de totes las vacants existents á las personas designadas per la representació dels mateixos elements que se'n separaren. Res hi ha valgut. No diuen que no, pero tampoch diuen que sí. Y'l Ajuntament continúa en son sistemàtic obstruccionisme, y'l Eminentísim Cardenal, á qui, segons sembla, s' ha conferit la missió de dirimir en el litigi, sense acabar de dir may com deuria:

—Aneuhi á practicar la caritat, fins barrejantvos ab otras personas que no pensin com vosaltres. Aneu á competir ab ellas en zel, abnegació y bona voluntat!

Y aixís van passant las senmanas y 'ls mesos, y Barcelona, la culta, la civilisada ciutat, que pretén la categoria de ser la primera d' Espanya, inferior en aquest punt á Sevilla, á Cádiz, á Málaga, á Zaragoza y á Bilbao, está convertida en un asquerós mosqué de pobres, en el qual apareixen íntimament barrejadas la necessitat y la ganduleria, la indigencia y 'l vici.

Crech que 'l Sr. Marial, ja que no va anar á rebre al Eminentísim á l' estació del ferrocarril, el día de la seva arribada, deuria personarse al seu Palau, á veure, ell qu' es tan bon mestre d' obras, si podia desembussar ab la vara d' arcalde las canonadas de *La Caridad*, fa més de mitj any obstruïdas per la preocupació clerical. Tal vegada seria ell més afortunat que 'ls arcaldes de R. O. Srs. Monegal y Bolareres.

En tot cas, sempre sabríam á que atenirnos.

Y partint de la base de que sí 'ls carrers de Bar-

LA LLEY A BARCELONA

«Es permitido fumar dentro de los tranvías abiertos.»
(Art. 472 de las Ordenanzas municipales.)

—¿Qué son aquesta?

—Dos criminals periodistas, que han tingut l' atreviment de fumar dintre d' un tranvía... obert.

celona están avuy infestats de pobres, es degut als exclusivismes que manté l' Eminentísim, quan ens vejessim accossats per ells, implorant una almoyna, 'ns quedaria 'l recurs de dirlos:

—Aneu á ca 'l Bisbe: ell vol que mendiqueu; ell vos ne farà de caritat.

P. DEL O.

À UN NEN

No llensis las llágrimas,
no ploris infant,
quan deixis de serho
l' amarga existencia t' en demanará.

Voldrás tú arrencarlas,
si 'n fás tan malgast,
potser se t' agotin,
potsé 'l cor se negui á volguerten dar.

Si per cas vols viurer
no barris son pás
deixa que sens trabas
el volcá-desdítixa pugui respirar.

J. COSTA POMÉS

NOVAS COSTUMS

Es indescriptible 'l pánich qu' en el sexo femení s' ha originat á conseqüència del crim passional ocorregut l' altre día á Hostafranchs.

Un jove festeja á una noya, y perque al enamorat galán li sembla que la donzella no se 'l mira ab el

calor que l'códich del amor preceptúa, desembutxaca un' arma y ¡pim, pum!... comensa á tirar tiros y sense més ni més envía á la duenya dels seus pensaments á la necrópolis del sudoest.

¿Pot donarse barbaritat més estupenda?

Lo que ara diuhen las noyas qu' están per meixe:

—Ab aquests precedents ¿quí s' atreveix á festejar? ¿Qui gosará á comensar unas relacions qu' en lloch de conduhirla á una á la vicaría, poden tan senzillament portarla al *campo santo*?

El vespre mateix del fet de autos, entre las xicotas emparauladas y 'ls seus festejadors respectius va haverhi una infinitat de qüestions, la majoria de las quals van acabar en ruptura.

—Si vols continuar enrahonant ab mí—deya una cotillayre al seu promés quan aquést, com de costum, va anar á esperarla,—es precis que 't deixis escorcollar.

—¿Per qué?

—Necessito saber si gastas revólver.

—¡Fuig, donal!

—No hi ha fugit que hi valgui: ó m' entregas ara mateix tot l' armament que portas ó 'm retiro á casa meva pera no pensar may més en tú.—

Una mare previsor a advertia molt formalment á la seva filla, que té relacions ab un fadrí barber:

—Mentres estiguis enrahonant ab ell, no 'l perdís de vista. Obsérvali tots els moviments, y tan bon punt reparis que 's fica la má á la butxaca, sense esperar res més, pósat á corre, cridant al mateix temps ab tota la forsa del teus pulmóns:—¡Socorro! ¡Assistencial!... ¡El meu promés vol matarmel!...

—¿Y si no es cert que 'm vulgui matar?

—No hi fa res: la qüestió es que á una no l' atrapin desprevinguda. Pensa ab la infelís Elvira d' Hostafranchs. ¿Qui s' havia d' imaginar que un xicot, que segons ell assegurava l' estimava prodigiosament, l' havia de matar no més perque la pobre noya, de tant en tant, enrahonava ab algún joventel?...—

La veritat es que 'l matador de la desventurada vehina del carrer de Sarriá se las pegava ben fortas. ¿Qué té que veure que la pobreta enrahonés ab algú?

—Si 'l meu xicot pensés aixís—deya una minyona que fá mitj any que festeja ab un lampista—ja seria jo morta y enterrada días há.

—¿Y aixó?

—Perque ab molta freqüencia sol atraparme ab el meu sabater, que continuament me vé al darrera per demanarme l' import d' unas sabatas que li dech.—

Una senyoreta molt espantadissa, pero per altra part molt enamorada, que voldria conciliar el seu temor ab el seu amor, ha ideat una solució bastant original.

Cada vegada que s' ha de veure ab el promés se posa una corassa de ferro que un antiquari va regalar á son pare, y aixís, degudament pertretxada, espera al fulano ab santa tranquilitat.

—Que fassi lo que vulgui,—diu ab l' accent de la més perfecta resignació:—si vol tirar, que tiri: la corassa sembla bona... y molt será que no 'm tregui *incólume* del perill.—

Però no tothom té 'l mateix temperament. Un' altra noya, que també es promesa, al enterarse pels diaris del terrible drama ocorregut á Hostafranchs, va posarse á tremolar com la fulla al arbre, y plorant ab el desespero d' una Magdalena, va declarar rodonament al seu pare qu' estava decidida á no continuar las relacions.

—Però ¿per quin motiu?

—No ho sé: tinch por qu' ell me mati.

—¿Per qué t' ha de matar?

—Perque sí, per qualsevol cosa; perque un día 'l miri malament, perque 'm sorprengui saludant al porter, perque distretament un vespre li estrenyi poch la má al despedirnos...

—Déixat d' aprensions y no siguis criatura.. L' Enrich es un bon xicot...

—¡Ay, nol... 'M matará, 'm matará, 'm matará!...

Al fi 'l pare, per salvar la situació, no ha trobat més que un remey: ha agafat á la filla, l' ha portada á la *New York* y li ha fet assegurar la vida per una friolera.

Però per xó la xicota no está del tot tranquila. Aixís ho declarava ahir, parlant ab una amiga seva que també té relacions, pero qual promés viu actualment á Filipinas:

—¡Ditxosa tú!—li deya:—¡Ditxosa tú qu' estimas á un home... y 'l tens ben lluny!..

Asseguran els que intervenen en assumptos matrimonials que 'ls casoris son més escassos cada día, pero jo temo que si fets com el d' Hostafranchs se repeteixen ab gayre freqüencia, aviat encare ho serán més.

Escamadas las noyas, es impossible 'l festeig; sense festeig, no hi ha aproximació; sense aproximació... ¿cóm volen vostés que ningú 's casi?

Convinguém en que ab excessos d' aquesta naturalesa l' amor no hi guanya gran cosa y que 'l petit deu alat que, segons diuhen, se 'n cuyda, hauria de pendre alguna providencia pera restablir la pau en els esperits femenins.

De no ser aixís, las cosas en lloch d' arreglarse s' espatllarán cada día més, fins que vindrá un moment en que 'ls pintors, al dibuixar al nen Cupido, no 'l representarán riessadet, somrient y mostrand 'l arch y la fletxa, sinó morrut, ab cara de tres deus y empunyant ab la má dreta un Smith de sis tiros.

A. MARCH

UN MODERNISTA

AL SIMPÁTICH CANARI DE CAFÉ EN PEPITO MARQUÉS

«Jo soch un home—molt campetxano; soch un fulano—que sab de tot; soch el mes sabi—d' aquests qu' escriuhen; soch lo que 'n diuhen,—un cap de brot.

Jo per fer versos—soch un *Pitarra*; ¡fins la guitarra—sé de tocar!

Las mevas obras,—tan de pintura com d' escultura...—¡fan tremolar!

De tots els músichs—soch el monarca; soch un *Petrarca*—d' inspiració.

¿Que té que veure—ni l' *Espronceda*, ni cap *Pereda*—allá 'hont soch jo?

Quan faig novelas—tothom m' aclama;—la meva fama—no té rival.

Es un prodigi—lo que jo invento; so un esperpento—¡intelectual!

Soch un fantasma—qu' en tot me fico; tot ho critico—lo bó, y dolent.

Per' xo m' adulan—els que 'm voltejan; puig tots envejan—el meu talent.

Si vostés volen—que jo 'ls indiqui y clá 'ls expliqui—lo que han de fe' per *sentar plassa*—d' homes científichs, ab mots prolífichs—els ho diré.

Deixin que 'ls creixi—la cabellera; tan del darrera—com del davant.

Mengin poch; beguin—sols aygua clara, per fer la cara—de trist cessant.

Quan discuteixin—parlin d' Europa; que aixó, *fa tropa*,—com se sol d'.

Fassin *ulleras*;—no tinguin *tripa*;

LA RECULLIDA DELS POBRES

—¿Qué volen que fassi, donchs, si no 'm deixan de-manar caritat?

—¡Qué sé yo! Presentate candidato para rechidor en las elecciones que ahora vienen.

fumin ab pipa... —jó ab pergamí!

Parlin de 'n Wagner—y en Zarathustra
puig aixó enllustra—mes que 'l betún.
Diguin mil pestes—de nostra terra;
fassin la guerra—¡fins á un difunt!

Quan se proposin—escruiere un' obra,
l' argument sobra—y 'l desenllás.
Paraulas pocas—y repetidas;
molts mentidas... —¡y 's surt del pas!

Tampoch s' apurin—per l' esculptura;
puig tot te cura—sent aixirit.
En que no fasin—lo que 's proposin...
¡sols cal que ho posin—abaix escrit!

Si per cas pintan—alguna cosa,
may fan cap nosa—colors morats.
Pintant las donas—llargas y primas
com unas llimas... —¡ja están salvats!

Fer partituras,—no vol pas trassa
ni costa massa;—puig sapigent
un xich de nota,—sols ab dos días...
fan sinfonías—com Beethoven. (?)

No hi fa que 'l públich—vulgar y neci,
miri ab despreci—tot lo que fan.
Re hi fa, que diguin—que son sabatas
y papa-natas... —¡Ja 's cansarán!

Segueixin sempre—lo que 'ls indico;
fassin el mico—per tot arreu.
Que 'l modernisme,—(no 'ls dich cap bola;)
es una escola,—que no té preu.

Pensin que 'ls náufrechs,—no tots s' ofegan;
si 'ls apedregan,—á sant Eloy
fassin novenas—y 'l mal soportin...
¡Avants no 'ls portin—cap á sant Boy!>

Aixís parlava—cert modernista,
tan curt de vista...—com de gambals.
Y 'ls tres ó quatre—que l escoltavan,
tots contestavan:—«¡Doneuli aulfals!»

LLUIS G. SALVADOR

POEMET EPISTOLAR

CARTAS DE 'N RODRÍGUEZ Á LA MANELA, Y VICE-VERSA

I

Manela de mis pensamientos: Estoy muy quemado con tu modo de portarte. He sapigut per vías de la portera de casa tus amos que empiezas á hacer el nas al señorito, y que te has deixat regalar un pañuelo de pita. Ahora me explico por qué el último día que nos vimos en la fuente de la plaza de Sant Chust me hicieses morros; lo que no comprendo es como no te hice nuevos después. Recuerda que yo jamás te he dado aún un que decir. Piensa bien lo que te conviene, si no quieres que haga un disbarat; acuérdate que es la temporada de los crímenes pasionales, y ten en cuenta que los celos y el amor cuando se desbordan portan un hombre honrat á la desesperación y á la muerte, por más autoridad que uno sea.

Y fijat en últim lloch que si te pego un tiro, más recibirás tú que yo, y Dios nos guarde de un ya está hecho, que me sabría muy de greu que per culpa tuya tuvieran que exhumar dos ó tres cadáveres sin vida.

Sin más por hoy, tu invariable,

Rodríguez

LA VISITA DE 'N CORIA

—Dime, amigo, ¿cómo sigue la Casa de la Ciudad?
—Mólt pitjor que quan tú hi eras, que crech que ja es dir bastant. Cap esombra que treballi, els gegants abandonats, la solemnitat perduda y—aixó es lo pitjor—ni un ral!

II

Estimat Rodrigas: T' han entabanat de dalt á baix. Sobres lo de si 'l senyoret aixó, si 'l senyoret alló, sápi-gas que tot es mentida; ni jo pico tan alt, ni ell voldria baixarse fins á mí. Lo dels morros que dius, es de resultas d' aquells cargols ab all-y oli que vaig anar á menjar ab tú á la Mina. El mocador de pita que m' ha vist dur la portera me 'l vaig comprar dels quartos que tinch á la caixa d' heros l' altra tarde á la subasta del Paralelo. No t' escoltis may més á n' aquella xafardera, que l' enveja fa dir moltras cosas. Sentiria que t' ho prenguessis tant á la valenta, perque de las riallas ne venen plorallas, y jo ja sé que tú ets molt nirviós y tens la teva sanch... *an fin*, treute aquestas desgracias del cap, que quan penso ab aquestas *climans* passionals que ara s' estan tota la pell se 'm torna de gallina.

Pensa que ho sentiria mes per tú que per ningú, que jo, al cap y á la fi, ja hauria acabat las penas, y tú, si no t' suicidavas del tot, haurias de purgar el teu arreba-to en un cul de presiri. Per lo que pogués ser, may qu' estiguis de servey no m' hi vinguis á trobar á la font; l' ocasió fa 'l lladre, y el sabre y el revólver que portas podrian ser la teva perdicció. *Andemés*, sápi-gas que si jo no m' abandono al teu amor com t' voldrias no es per-que estimi á un altre home, que ningú més que 'l Rod-rigas del meu cor podrá ferme felissa. El meu temor, lo que 'm fa ser ab tú massa esquerpa, es una cosa que un altre día t' diré. Jo tinch el génit molt alegre, com t' he pogut demostrar alguna vegada, pero soch una dona molt reflexiva y que sempre pensa ab lo que 'ns podria venir.

Per avuy no t' dich res més; ja m' *extendré* un altre día. Adiós, carquinyoli del meu paladar.

Manela

III

Querida Manela: Con tus recelos y tus dudas no has fet más que avivar mi pasión... y mi escama. Si no te decides á hablar más claro auguro una *hecatombe*, de la cual hablará toda la prensa, haciendo *La Tribuna* un número extraordinario. Por lo demás, á presidio no estaré muchas semanas, porque aun tengo de bó con Planas y Casals, y porque como habrás podido ver en esta clase de crímenes á los autores se les tiene más lástima que odio.

Parla sin hacer embudos y explícame tu empeño en aplazar nuestro casori.

Sempre teu,

Rodríguez

IV

Rodrigas de la meva ánima: Com que t' veig del morro fort y capás de fer una bestiesa, vaig á dirte tota la veritat. La meva indecisió prové de que penso massa en els fills que vindrán y m' espanta la idea de no poderlos mantenir. El meu guany es molt magre, y quan siga teva no podré ajudar-te en res... Quan te fassin cabo, allavoras ne parlarém.

Recórdat sempre de la teva

Manela

V

Mi dulce Manela: Después de leer tu *dorada* carta me he hecho un barrigón de reir. ¿Los chiquillos que han de venir te encaparran tanto? ¿Pues, sin duda no sabes que ahora eso va á cuenta del Achuntament!... El senyora alcalde, que es hombre de muy buen cor, s' encarega de mantenerlos hasta que se tomen el menchar por sí solos. Pues ¿qué? ¿no te has enterado de esos dispensarios que se han abierto expressament para alimentar las criaturas con let estragassada?...

Tuyo, de cap á peus,

Rodríguez

VI

Rodrigas meu: Enterada de la teva carta. Diumenge á la tarde esperam á la font dels Tres Pins.

Manela

Per copiar las cartas y per la correcció ortográfica,

MARIUS

¡JA SON AQUÍ!

L' Alegria que passa... en direcció al Tívoli.

DE RESULTAS DE LA REIXA

—Val mes un punt que cent lliuras
(deya cremat ahí en Just,)
m' he separat de la dona
y may més tornarem junts.
L' haverme separat d' ella
m' ha causat un gran disgust;
es la *propia* y l' estimava,
mes, el seu genit tossut
y la seva mala llengua,
aguantarho mes no puch.
Lo fet fet y pit á l' aygua,
qui jemega ja ha rebut,
y com jo hi rebut de sobras
soch home y vull tenir punt.
Que no 'm parlin d' avinensas
perqué fora temps perdut,
ja torno á portar las calsas
com es natural y just.
Ja no seré mes regatxo
ni d' ella ni de ningú:
el bé manso avuy es fera;
l' ensopit, home de fums,
y, crida y brama y renega
y empaytam á colps de punys
y bescantam allá hont vullas,
y dígam ximple y gandul
y fesme un nus á la qua
ó dos si no 'n tens prou d' un.
Escolta á las xafarderas
tan bonas pessas com t'ú,
y feste tirar las cartas
ja qu' aquest es el teu gust,
y fes novenas com feyas
que tot será temps perdut.
Els teus celos son romansos
be prou que ho he conegut;
pamplina l' atach de nervis
que t' venia á cada punt.

Aquests atachs, ja m' ho deyan,
agafa un bastó groixut
y fesli fregas ben fetas,
qu' es un remey molt segur.
Lluny de mí, lluny com la pesta,
¡aixís fassis la del fum!
Primer ves á confessarte
y explicali punt per punt
al teu confés lo que 't passa
y si li vens tant de gust
que t' prengui per majordona
qu' es lo que desitjas tú.
Si t' vol, ten compte ab els nervis,
perque aquests ja es sapigut
que solen fer unas *fregas*
que son sempre tret segur.

L' HEREU D' HORTA

LLIBRES

PRINCIPIOS DE PSICOLOGÍA INDIVIDUAL Y SOCIAL,
por CARLOS OCTAVIO BUNGE, con un prólogo por el
Dr. D. LUIS SIMARRO.—El Doctor Bunge es un escrip-
tor argentí. D' ell y de la seva obra 'n fa un elogi 'l pro-
loguista, en els següents termes: ...«la República Argen-
tina debe estar ya muy cerca de Europa cuando en ella
se producen obras, que por las cuestiones que tratan,
que son precisamente las que interesan hoy día á los
pueblos del Norte de Europa y América, no las que
apasionaban á los teólogos de Salamanca y Alcalá en el
siglo xvii; por la literatura que se utiliza y cita, que es
principalmente la alemana é inglesa, y que en materia
de psicología es por ahora la más importante; por el cri-
terio de libre y amplia investigación que las informa; y
por el espíritu de generoso y reformador humanismo,
que en tales libros alienta, revelan como las varias Es-
pañas del otro lado del Atlántico entran por los caminos
de la superior cultura contemporánea. Lo que sin duda

habrá de causar agrado y satisfacción á muchos españoles de acá, y á los mismos dará materia para melancólicas meditaciones.»

Y en efecte, l'obra del notable escriptor argentí es un llibre fill de una intel·ligència serena, nutrida de coneixements filosòfics, y imbuïda de pensaments generosos. En ella exposa teories enterament noves basades en un colectivisme molt il·lustrat. Patentisa que molts dels sistemes que pugnan en el camp de la investigació psicològica y metafísica, tenen per causa meras diferenciacions de paraules, y poden fàcilment coordinarse. Y finalment, aborda l'estudi de la psicologia social, desarrollant la teoria de l'*aspirabilitat*, qu'explica el moviment progressiu de la conciencia colectiva.

El llibre del Dr. Bunge honra á la vegada que al seu autor, á la rassa espanyola, qual geni rebrota enllà del Atlàntich, assadollat en las mes nobles aspiracions de l'època moderna.

LA CELESTINA.—Tragicomedia lírica de *Calixto y Melibea*.—Texto castellano del *libreto*, por FELIPE PEDRELL.—L'autor insigne de *Els Pirineus*, cantor de la *Patria*, s'ha proposat cantar l'*Amor*, portant á la escena lírica un dels monuments de la llengua castellana, la famosa *Tragicomedia de Calixto y Melibea*, de Fernando de Rojas, coneguda mes generalment ab el títol de *La Celestina*, obra admirable que honra Cervantes ab els seus elogis.

El treball del músich, exercint de llibretista es intangible. Obligat á esmotxar l'original que tindria proporcions excessives pera ser posat en música, ho ha fet á conciencia y conservant del mateix tot el caràcter. L'acció está condensada en quatre actes, perfectament acomodats á las necessitats de la escena.

Molt celebrarem veure posada aquesta obra, en la qual el mestre Pedrell haurá fet gala del seu estre musical y de sos acabats coneixements de la música patria. Si un bon llibre es ja per si sol garantia de una bona òpera, 'ns prometém un èxit colossal del que l'mestre Pedrell ha format pera donar esplay á sa gran inspiració.

Ara bé ¿no hi haurá á Espanya una empresa que desenteneix de una vegada de las rampoynas italianas, que solen imposar las casas editorials de aquella terra, acudí á las minas d'or nadiu de un autor espanyol, mes justament celebrat en l'extranger qu'en la seva propia patria?

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Los Estados Unidos.—Impresiones de viaje por J. de Alemany y Milá.—Forma un tomet editat ab elegancia y que conté un gran número de impresions personals de un viatge efectuat per aquell país que marxa avuy á la devantera del progrés modern.

Las Rivalidades.—La Solterona.—El gabinete de los antiguos.—Aquestas tres novelas esmeradament traduïdas per D. Joaquín García Bravo forman un nou volum de las obras completas de H. de Balzac, que ab tan èxit ve donant á la estampa la casa Tasso.

Casa de muñeca, drama en tres actes de E. Ibsen. Versió castellana de A. P.—Constituïeix el volum VII de la colecció *Teatro antiguo y moderno*.

RATA SABIA

NOVEDATS

El senyor Watry es un escamotejador de primera; no hi ha que negarli. La precisió, l'habilitat, la llimpiesa son las característiques del seu difícil·lssim treball. La majoria dels jocs que presenta no son completament nous pero tenen la qualitat de interessar vivament al espectador per la netedat de la seva execució.

El quadro darrerament estrenat ab el títol de *Els es-*

pectres, resulta del agrado de la concurrencia que premia al original artista ab xardorosos aplausos. Además d'aquest número, de *el bagul misteriós*, *la càmera groga* y *la dona voladora*, que ab tant d'èxit vé presentant el cav. Watry, prepara un altre espectacle sensacional que promet despertar la curiositat dels numerosos aficionats al género.

Dintre de poch, probablement el dilluns pròxim, se despedirà de Barcelona la companyia japonesa, y comensará en aquest mateix teatro una temporada de òpera econòmica, (no sempre ha de ser Baratta) de la que 'n formarán part alguns artistes ventajosamente coneguts y aplaudits de nostre públich.

TÍVOLI

S'ha despedit la companyia ab las òperas *L' Africana* y *Gli Hugonotti*, després de haverse celebrat ab gran brillantés dos beneficis: el del tenor D' Ottavi ab *Il Trovatore* y el de la Palermi ab *l' Andrea Chenier*, respectivament. La simpática diva va ser ovacionada durant la representació de la nova obra de Giordano, donant un relleu extraordinari á la seva *particella* que afligirà ab primors de dicció; pero ahont s'hi lluhí de valent fou en el quart acte de *La Traviata* que cantá com á plus ab motiu de la *serata d'onore*, y en quina mort estigué á l'altura de sas envejables facultats. El públich coroná la obra de la senyora Palermi ab delirants aplaudiments que foren digne final de la brillant campanya que ha fet desde son debut.

El tenor D' Ottavi també rebé, durant la *seva nit*, palpables mostres de las simpatias ab que conta desde que conquistá 'l primer triomf entre 'l nostre públich, y sobressortí notablement en la hermosa partitura de Meyerbeer que domina á conciencia, veientse obligat á sortir infinitat de vegadas á las taulas.

CIRCO EQÜESTRE - COMPANYÍA ALEGRÍA

Havém rebut las llistas pera la temporada que comensará demá, dissapte. El senyor Alegria, conta ab personal numerós y espectacles atractius, y anuncia debuts de importancia en tota mena de traballs eqüestres, gimnásticos, aerobáticos, cómichs, musicals y mímichs que baix la direcció de D.ª Micaela cridarán poderosament l'atenció del públich aficionat.

En las llistas hi figuran, per de prompte, entre otras celebritats, els excèntrichs *Zamacoes* (musicals) Miss Juliette ab sas focas amaestradas y una *troupe* de 12 clowns que no hi ha més que demanar:

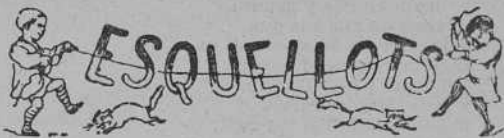
El programa es seductor
Y aquests clowns de l'Alegria
¿no es verdad paloma mía
que están respirando humor?

NOU RETIRO

L'atrevit Mephisto, que se 'n havia d'anar ab el seu armatost cap á otras terras, ha aplassat el seu despidio. El seu treball, sense tenir res de artístich ni de hábil, ja que 's basa en una resultancia física que no pot fallar, es admirat y aplaudit per la temeritat que 's desprén del que l'executa davant de un públich numerós, y expontantse á un contractemps inesperat. Mr. Mephisto ha sigut ovacionat cada cop al recorre 'l circol·pista ab una serenitat imperturbable.

Y ara sols cal manifestar que 'l que no hagi vist la *encantadora Fornarina* y no vulgui deixarse perdre la contemplació de una xicota de totes prendas... que no s'hi adormi.

N. N. N.

Un altre conflicte: el telegráfic-telefónich. Pretén el govern establir un nou monopoli; pero no per ell, sino arrendantlo á una poderosa companyia, perque l'amplihí y l'exploti.

A MONTANYA

Cassant... y badant.

Y senten els empleats del *cuervo*, que veuen en perill la seva posició oficial, y allà van protestas y més protestas contra semblant projecte.

Argüeixen els partidaris de aquest, que l'interés de uns empleats, per respectable que sigui, no ha de ser obstacle á que 's realisi una perfecció en els medis de comunicació de que nostre país está tan necessitat.

Y réargüeixen els que 'n son enemichs, sostenint que 'l mateix govern es qui deuria procedir al perfeccionament.

Pero com que 'l govern té altra feyna, y avuy com avuy, res el preocupa tant com guanyar las próximas eleccions, vels'hi aquí un motiu de que acudi al monopoli de una empresa particular.

D'aquesta opinió es el piadoso marqués de las Cinquillas, que sembla tenir en la constitució de la indicada empresa un interés molt gran. No li bastan els barcos, ni 'ls carrils, que vol ademés el telégrafo y 'l teléfono.

En aquesta qüestió jo soch partidari de la llibertat.

Que monti líneas telefónicas y telegráficas qui vulgui y pugui y s'hi veji ab cor de guanyarse la vida.

Y com el públich acudiria á qui millor el servís, es indubtable que de la competencia 'n naixeria la perfecció y la baratura.

Naturalment, que ab aquest sistema, 'l govern se veuria privat d'exercir la fastidiosa censura que avuy exerceix.

Pero aquesta es una nova ventatja del sistema. Es com la torna que acaba de fé 'l pes.

Un altre perdigot que fugí de la gabia municipal: el Sr. Llopas Gomas.

Tot justament ara s'ha recordat que té seixanta anys, y de que aquesta edat l'eximeix d'escoltar filípicas, com las que solia dirigirli 'l Sr. Buxó.

Pero es lo que diu el refrán: Dels que fugen alguns se n'escapan.

No obstant, l'ex-regidor sexagenari, al retirarse del Saló del Consistori hi ha deixat un fort rastre de perfumeria, que tapa 'ls esperits.

Un reilet del perdigot Cambó, que ni desde fora Cà la Ciutat, pot curarse del vici de anarse'n de la llengua:

«No vull parlar del meu processament á instancias de D. Joseph Samsó, fundat en lo que sab tothom; no vull parlar del meu querellant, l'home conseqüent que ingressá á la Lliga regionalista, tant bon punt varen ser elegits una dotzena de regidors regionalistas... y de quina associació vá donarse de baixa tan bon punt aquesta dotzena de regidors regionalistas, varen votar contra 'l projecte de gas d'aygua, sistema Strache...»

¿De manera que també 'l Sr. Samsó era perdigot?

Ara comprench que 's barallin; perque, aixís com no 's mossegan els llops ab els llops, está mol posat en ordre que perdigots ab perdigots se picotejin.

Y després dirán que 'l gas d'aygua no dona una llum ben clara!

Llegeixo:

«S'ha presentat á l'Arcaldia una instancia demanant un auxili pecuniari pera un guardia municipal quina muller que ha tingut en un part tres criatures que viuen totes.»

Per la meua part, voto perque se li otorgui.

Bé se 'l mereix un guardia que honra tant al *cuervo*.

Y sobre tot, al *cuervo*... de la seva dona.

No sabem si 'l senyor Erasmo del Diluvio será andalús, pero si no ho es, mereix serho.

Mirin que 's necessita imaginació per divertir-se, com sembla qu'ell ho fa, ab una cosa... que no ha existit jamay de la vida!..

Perque aixó de que, *totas las senmanas*, dos senmanaris de la classe d'*ilustrats* li están donant un espectacle, podrá 'l senyor Erasmo haverho somiat, pero bastant li costaria explicar abónt ho ha vist.

Ara, en quan á alló que diu de que á certs papers públichs els succeheix lo que á las hienas, que per viure necessitan menjar carn morta, potser sí que té rahó.

Motius li sobran per estarne enterat.

Y per lo que toca á alló altre de que aquí ningú 's pren la molestia de llegir periódichs estrangers, també 'ns sembla que ho endavina.

Algo d'aixó vam maliciar nosaltres al llegir en el Diluvio del dia 7 del passat juliol un article firmat per Fray Gerundio...

No era conflicte petit

el qu'ara á sobre 'ns venia.

¡La huelga d'ecomorriayres,

quina huelga mes temible!

Ab tot, la cosa no ha fet

l'efecte que 's presumia.

Tenim uns carrers tan porchs,

y abunda tan la bruticia

per tot arreu, que aquesta huelga

no 'ns ha sorprés gens ni mica.

¡Com qu'estavam tots creguts

que ja feya anys qu'existia!

Mestre Casafias ja 'ns ha descapdellat una *pastoral* de las sevas. Casi tota ella va dedicada á justificar las tupinadas dels conclavistas en la darrera elecció papal. Pega de ferm als *ateyos* que no creyém en tot alló de la eficacia del Esperit Sant y acaba sas furibundas diatribas contra l'exercit lliberal, amenassant ab una guerra despiadada á tots els sants que no són de la seva devoció.

La *llauna* episcopal no 's distingeix ni pel fondo ni per la forma. Y lo millor que hi ha no es seu, es una cita del mateix Esperit Sant que diu: «*Homo, animalis non precipit ea que sunt spiritus.*»

Quina traducció literal ve á ser, poch mes ó menos, aquesta: «Homes, no sigueu animals; feu lo que jo us dich y no mireu lo que jo faig.»

Sembla que alló de la esquerda del Govern Civil no té tanta importancia com pareixia á primera vista. Algun arquitecte cridat al efecte ha assegurat qu'encare que l'edifici está en vias de enderrocar-se, el perill no es imminent.

Respireu, infelissos fermats á la menjadora, qu'encare hi ha Govern per alguns días.

Metemcrómofo 's titula un nou espectacle que s'inaugurá al salonet del Principal. No n'hi havia prou dels cinematógrafos, fonos-cospos-grafos, etc., y demés cosas de difícil pronunciació. Ara ha hagut de sortir el *Méteme...* ¿com? *crómofo*.

¡Metemcrómofo! ¿Qué fa aquest governador? Ignorém en qué consisteix l'espectacle, pero dessegüé que endavinaríam la classe de públich que tindrà; el mateix que compra *El Piripitipi*.

A Madrit ho entenen.

Una comissió de dependents de comers vá presentarse al Governador civil á demanarli que derogés la prohibició de sortir D. Tancredo á la Plassa.

Y no per D. Tancredo, sino pel millor éxit y llu-

UNA OPINIÓ

—¡Quina ocurrencia! Ara diuen que vindrà a Barcelona... *La pura verdad...* no ho crech.

himent de una corrida, quals productes se destinan... ¿á qué dirían?

A crear l'extensió universitària.

De manera que D. Tancredo, vestit de blanch y esperant inmòvil y ab impavidés l'embestida del toro, haurá sigut el primer catedràtic de la extensió universitària madrilenya.

Prengui nota 'l meu amic Avila, tan enemich de la *civilosidora* festa nacional, que fá d' Espanya un poble únich entre totes las nacions civilisadas.

Ara tractan de tirar á terra la gran nau central de la Exposició Universal, hont hi estigué instalat el Museo de Reproduccions.

Está plena d' esquerdas, no pot aguantar més y aménassa desplomarse.

Gran sort es que al costat d' ella, y á fi de sostenirla, s' hi varen construir dos robustas alas. Y ara quedarán las alas y desapareixerá l' auccell.

Aixís se solen fer totes las cosas á la Casa Gran. Hi ha algo més ruïnós que 'ls edificis que 's construeixen, y es la formalitat y la previsió de la secció facultativa.

L' arribada á Barcelona del veterano actor catalá D. Teodoro Bonaplata, ho confeso: m' ha produhit un' agradable sorpresa.

Feya una pila d' anys que vá marxar á América, y ni 'ls seus amichs més íntims ne sabían res... Qué dich els seus amichs; ni la seva mateixa familia.

L' última temporada en que la seva simpática filla D.ª Carme, vá cantar al Liceo, vaig preguntarli per ell y no me 'n sapigué donar noticias.

—No ho extranyi—'m digué;—l' América sembla la terra del olvit. Molts dels que hi van no 's recordan de res, ni d' escriure á la familia. Ja veurá com el dia menos pensat compareix.

Y en efecte: aixís ho ha realisat, y segóns sembla per quedarse definitivament á Barcelona.

Rebi, donchs, ab una estreta abraçada, la nostra més cordial benvinguda.

Una senyora que 's troba en un establiment de banys, gran menjadora de patatas fregidas, se dirigeix al cuynier y li pregunta:

—¿Voldria fer el favor de dirme cóm s' ho arreglan perque al fregir las patatas els hi quedin tan estufadas?

—Ab molt gust, senyora. Lo primer que ha de procurar que la paella sigui ben plena d' oli bullent, y després que las patatas siguin una mica vanitosas. Un cop las té preparadas, las tira á la paella, las hi dirigeix uns quants piropos, y veurá com totes s' estufan.

QÜENTOS

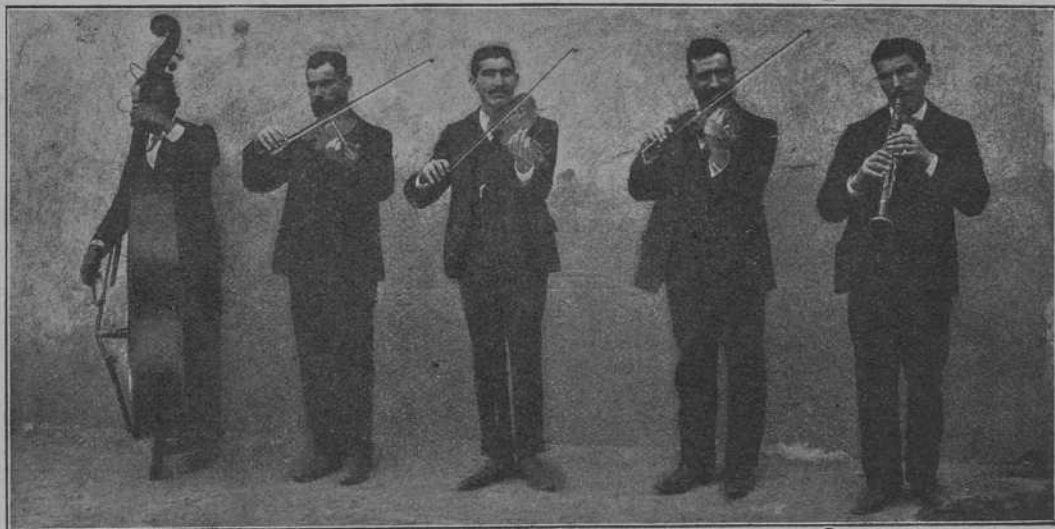
Un inspector d' ensenyansa, sempre que anava á visitar una escola, tenia la costum de preguntar á las criaturas, sobre qué farien en el cas de que 's calés foch en el mateix local del estudi.

CLAM GENERAL

—¡Aygua, Senyor, aygua! Els pagesos la demaném, els taberners també, els apotecaris otro qué tal...

UNA FESTA ORIGINAL.—CONCURS D' ORQUESTAS DE CEGOS,

Primer premi.—Sexteto *Armada*.Segón premi.—Quinteto *Los Claveles*.Tercer premi.—Quinteto *Soler*.

CELEBRAT AL «CASINO DE SANS» EL PASSAT DIUMENGE

Quart premi.—Sexteto *Els Tranquils*.Quint premi.—Quinteto *El Lirio*.

Vels'hi aquí que una mestra, sapient que l'endemà havia de rebre la visita del inspector, y tenint en compte la pregunta, qu'era la primera que feya sempre, 'ls hi ensenyá la resposta que havían de dar.

Arribá 'l funcionari, y després de algunas frases de compliment, vá preguntar:

—Vamos á veure, nenas: ¿qué faríau en el cas de que 'us dirigís un discursset?

A lo que vá respondre á coro l' escola en pés:

—Formaríam en línea y fugiríam depressa; pero en bon ordre cap al carrer.

La mestra vá quedar blanca com la cera, y l' inspector vermell com un tomátech.

Un pare surt cada día á passeig ab tres fillas que té, si l' una lletja l' altra horrorosa.

Per lo vist se proposa despatxarlas, confiant trobar un día ó altre algún curt de vista que se 'n enamori.

Pero lo que troba son mal parlats, com un jove que al véurelas passar, digné en veu alta á un amic que l' acompanyava:

—Mira, noy: el grupo de las *tres desgracias* de un pobre pare de familia.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*Bo-ni-ca*.
- 2.ª ID. 2.ª—*Es-pa-nya*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Patia-Atipa*.
- 4.ª CONVERSA.—*Rita*.
- 5.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Granissat*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

A MON ESTIMAT AMICH Y GRAN XARADISTA
J. STARAMSA

Fa temps que pensat havia,
dedicarte una xarada,
que ab curteta solució,

te costés endavinarla;
 pero la inspiració brilla
 per s' ausencia, amich de l' ànima,
 y 't recomano que si
 no t' agrada, *prima quarta*.
 No serà *tersa-primera*
 en versos, aixó ho sé massa,
 ni tampoch la *dos ab prima*,
 y penso que ni acceptable;
 més com sé que ta indulgencia,
 es superior á ma gracia,
 espero 'm dispensarás,
 de totes aquestas faltas.
 Tu compones poesías,
 jo *compongo*... palanganas.
 Tu fas versos... jo 'n faig mitja
 dotzena de cosas bárbaras.
 com los menjars de Mallorca
 que tenen poca sustancia.
 Ahí 'm deya 'n *Dos-hu-terça*,
 qu' es amich de la germana,
 d' un que havia sigut metje,
 al poble de Vilamala:
 «Tú noy, farás calendaris,
 l' any que ve quan sigui Pasqua.»
 Y no 's va errá gens ni mica,
 perque ¿veus?, ja faig xaradas,
 No vull serte *más latero*,
 ab ma conversació *lata*.
 Un saludo als que componen
 vostra *tot*.

Y fins un altra.

MOSSEN FLOCHS

II

¿Vols que las noyas te estimin?
hu-quart dugas altra táctica.
 Las noyas volen que 'ls toquin
 la tecla de la alabanza
Total ú tres preferida
 ja veurás com s' apaivaga.

J. COSTA POMÉS

ANAGRAMA

—El día que ab mi *total*—
 deya en Pep á la Pilar:
 —Al mitj dels *tot*, nena hermosa,
 un fort petó 't vull donar.—

J. RUIZ Y TORRAS

TRENCA-CLOSCAS

LO PORTER D' ELLA

Formar ab aquestas lletas el nom d' un carrer de Barcelona.

A. FELIU

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Nom de dona.
 3 5 6 4 5 3 8 9.—Població espanyola.
 7 2 3 4 8 3 9.—Temps de verb.
 2 3 8 2 6 5.—Vapor,
 9 3 4 5 7.—Poble catalá.
 3 2 7 9.—Nom de dona.
 7 8 3.—Tractament inglés.
 3 5.—Nota musical.
 1.—Consonant.

MÚSICH DE 'N POTA

CONVERSA

—¿De la Ramona á la Quima quina t' agrada mes?
 —La primera perque es mes treballadora.
 —¿Y qué fa?
 —Fa anar lo que tú has dit.

XAPU DOPOR

GEROGLÍFICH

×
 I T I T I
 I
 R A R
 I L I
 D.
 I

QUIMET PUJOL

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

LA DIMISSIÓ DE 'N LOPEZ GOMFZ

—¡Ahí va eso!
 —¿Pero qué es eso? ¿La renuncia del càrrech de regidor ó las escombrarias d' un any y mitj?

ESQUIVANTSE LAS MOSCAS

—¿Quán vol que torném á passar per la contestació?
 —Torneu... dintre d' un mes... (que ja no seré arcalde.)